

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format
Adapt — remix, transform, and build upon the material

891.99

20-51

Upland yellow

Upland

1922

6 NOV 2008

ՄԵՒ ԾՈՎ

891.99
4-51

1922

Տպագր. Ե. Տէր-Սահակեան

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՀԱՅ ԿՈՄ Գ-

891.99

ՀԱՅ ԿՈՄ Գ-

Ա-51

ՀԱՅ ԿՈՄ Գ-

ՍԵՒ ԾՈՒՈՒՆ ԿՐԱՅ

Սեւ ծովուն վերայ
Առազատտ պարզած
Հոգիս կը սուրայ...

Առազատտն հոգւոյս՝
Յոյսիս պատանքն է...
Վախճանը ճամբուս՝
Ծովուն յատակն է...

31 JUL 2013

55741

Հ Ո Գ Ի Ս

Հողիս մենաւոր,
Հողիս՝ սըզաւոր,
Կ'անցնի յամրաբայլ
ձամբէն ալեւոր....

Սուրէր բոցարձակ,
Սուտեր զերդ նիզակ.
Հողոյս հիւսեցին
Փըշահուր պըսակ....

Հողիս է ծամբորդ,
ձամբան է քարոտ,
Ուր՝ մէկ նստաւորին,
Արբան է կարծաւ....

1228-84

Յուրտ ցուրտ շիրմիդ վրայ, Մայրի՛կ,
Սառ սառ հովե՛ր կ'երգեն ողբ,
Ծըծե՛ հովին հետ, Մայրի՛կ,
Հէ՛ք զաւակիդ ե՛րգը որբ...:

Ո Ր Բ Ե Ր Գ

Ինչո՞ւ Թողիր զիս, Մայրի՛կ,
Միթէ՛ բաւ չէ՞ր հէքն երկրի,
Աշխարհ՝ կըրկէս մէ՛, Մայրի՛կ,
Լոկ զազանը կը բերկրի...:

Ինչո՞ւ Թողիր զիս, Մայրի՛կ,
Խաչին վըրայ դիւային.
Խաչեցեալին՝ հո՛ս, Մայրի՛կ,
Շատեր ծաղրով կը նային...:

Դեռ կը փնտռեմ ես, Մայրի՛կ,
Մեղր համբոյրըդ անանուն,
Որ կը՝ հոսէր իմ, Մայրի՛կ,
«Մայրիկ» կանչող շրճներուն...:

Տաք տա՛ք համբոյրըդ, Մայրի՛կ,
Պաղ պաղ հողին ես յանձներ.
Վարդ վարդ ժըպիտըդ, Մայրի՛կ,
Սեւ սեւ շիրի՛մն է գանձեր...:

ԵՐԿՈՒ ԳԻՇԵՐՆԵՐ

Գիշեր մըն էր, Երբոր ծանցցանք մանք զիրար,
Կոյս ժըպիտ մ'իւր էմքին վըրայ կը ցըլար...
Օր մ'ալ ըսին, — «Սեւ է հագեր ան հիմայ,
Բոյն է հիւսեր վիշտն իր աղու՛ր դէմքին վրայ...»

Խրախճանքի գիշեր մըն էր, լոյս նըլազ
Էին վանած մ'ըրտեքունն վիշտն համակ.
Պարտէզին մէջ, ու լուսին տակ- բիւր բաժակ
Կը փրփրէին կոյսնրուն պէս հեքարճակ...:

Աննըպատակ նայուածքիս տակ. ո՛վ Տէր իմ,
Կ'իյնայ, աւա՛ղ, աղջիկն, այդ հիշն մըտերիմ,
Հագած սևւեր, զինսուրբնրուն մէջ օտար,
Կ'ըմպէր սիրոյ բաժակը զառն՝ մ-ղարա՛ր...:

Գարեջուրի մէջ խաչուող ո՛վ կուս-ւծիւն,
Կ'ուզեմ կարդալ սուգիւ խորիւրդ անհուն,
Սեւ լաճերով՝ որ-նց մէջ դո՛ւն մըտեր Էս,
Ձքն'ը կ'ողբաս, թէ՛ սուգն հօրըդ կը հեզանես...:

Հ Ի Ն Ա Ղ Ի Ժ Ը

Է՛ր հովի բուն անձնատուր...
Այժմ հեշտանքէն վաղածէր՝
Մընաց իր գիւրկը թափո՛ւր...
Կու լայ մենիկ ու անտէր...:

Ձո՛ւր կը կանչէ բախտն իր հին.
Որ ա՛լ ծըռած է անդարձ,
Որբացնելով թագուհին,
Պերճանքներէն՝ Էրկնաբա՛րձ...:

Խօլ կիրքերու ծոռնաւոր
Հետքերը խոր են պեղուեր
Հէ՛ք դէմքին վրայ, դեռ աղուր,
Եւ աչքերուն մէջ թաղուեր՝

Տըռխանքին վէպը զաղիր...
Կ'ուզէ կ'արդալ զայն, ի զո՛ւր.
Հոն քանդակուած մէն մի գիր՝
Կը խոցեն սիրտն որպէս սուր...:

ՎԱՅԵԼՔԷՆ ՎԵՐՁ

Գեղեցիկ կին, թո՛ղ տուր ինձի որ այսօր
Սիրաբորբոք սիրտըս որպէս լայն մատնան
Սեւ աչքերուդ առջև բանամ.—կարդա՛ դայն,
Ու մարգրիտներ փայլին դէմքիդ վրայ բոսոր....

Ի՛նչ միամիտ ու՛ ի՛նչ յուզիչ տողեր կան,
Նորածին սէրս հոն կ'երազէ հարսն աղւոր,
Ու կը չառնայ սիրահար սիրտը մանկան՝
Ըսպատումի ձանձրոյթին տակ ալեւոր....

Սեպտեմբեր — Սիրոյդ նախատեսակն է այսօր,
Նետե՛ բողբոլ, ժանեակնս՝ րո՛ղ ալ լուսագէս,
Որ փողփողի, մարկ մարմինըդ մաղրածոր.. .

Վայելքէն վերջ դուն գի՛ս մոռցիր, եւ ես ք'իլ ...
Մենք իրարու ըլլանք կըրկին անծանօթ,
Վայրկեանը մեծ՝ յիշենք միայն մահուան մօտ։

ՉԸ ՏԵՍՆԷԻ...

Երանի՛ քեզ չը տեսնէի, չը նայէիր աչքերուս,
Չը կապէիր սիրտըս սիրոյ աննիւթական վարսերով,
Կախարդական նայուածքիդ մէջ կը շողշողար արշալոյս։
Ու միամիտ բառերդ անգամ օծուած էին զաղջ սէրով։

Չը խօսէիր, չը ժլպտէիր, չը դըպչէիր մատնեւրուս.
Ա՛հ, անցնէիր լոկ անծանօթ, պերճունիկ քայլերով...
Ինչպէս վարդին՝ գետին նետուած, կոխէիր վրան իմ հոգւոյս.
Ու չըզգայիր կոյս ներբանիդ պսակուելը համբոյրով...։

—«Մընաք բարով» — «Յըտեսու՞մի՛ւն»։ Հրաժեշտ կուտանք իրարու։
Յաւերժահարս մըն էր կարծես, տարաւ լոյսս ալ իրեն հետ...
Կ'ըզձամ ձայնել, պահանջել սի՛րտս — Ո՛ւշ եմ մնացած, Ան՝ հեռո՛ւ։

Դընա՛, աղուո՛ր, եւ երբ ըլլայ որ հանդըպիմ ես քիզի,
Լուռ, անտարբեր պիտի անցնիմ իբր անծանօթ մ'առջեւէդ,
Որպէս գի՛ դուն չը մտածես, — Հէ՛ք մ'իմձ համար կը՝ հիւծի...։

Յ Ա Յ Գ Ե Ր Գ

Սիրիկ սէրով մ'անսահման,
Տարինէրով տառապիլ,
Ամէն վայրկեան յիշել զայն՝
Ե՛ւ երազել ե՛ւ հալիլ...

Ու զիշերին տակ անդորր,
Հէ՛ք շրջմոլիկ մը դառնալ...
Պատուանին տակ Անոր
Ե՛ւ սպասել ե՛ւ խոկալ...

Կարծել երա՛յլը անյաղծ,
Բանալ դըռները սրբոտին,
Տեղի գահէդ իսկ անբախտ՝
Գրկել ափունքն անդունդին...

Արտասուելու իսկ անկար,
Սի՛րտըդ ամբողջ ամպ ու բալ,
Լուսածագին սիրահա՛ր,
Ու զլիահալ՝ ե՛տ դառնալ...

ԿԱՐԱՊԻՆ ԵՐԳԸ

Հոգեխըռով,
Վըշտով զինով,
Երեւո՛ւն,
Ես կը դիտեմ
Ճամբաս զըշխւմ,
Կեանքն՝ հեռո՛ւն..

Կեանքն ինծի բեռ,
Ես վըշտով ձեր
Պանդուխտ մ'եմ.
Դիակներու
Յաւերժ հըլու
Անդունդն եմ

Յոյսերըս կոյս,
Կոյսերըս լոյս՝
Ինկան վաղ,
Անյո՛յս, անսէ՛ր,
Տէ՛ր, ձերացեր
Եմ, աւա՛ղ,

Խաչս է վայրի,
Սիրտըս կ'այրի՝
Ծարաւ եմ,—
Թունափրփուր,
Բաժակը տո՛ւր,
Մա՛հն ըմպեմ:

ՎԵՐՁԻՆ ՍՐԲԵՑՈՒՄ

Լուսաւոր
ձամբայէս,
Վիրաւոր
Դարձայ—Տե՛ս:

Վերքս է խոր,
Վի՛հ մինչպէս,
Վաղն, աղուո՛ր,
Չունեիմ ես:

Սիրելի՛ս,
Չե՛մ ուզեր
Որ խօսիս
Այս գիշեր:

Այլ հանդա՛րտ,
Սընարիս
Մօտ անձա՛րջ
Դիտէ գիս:

Նայումք բիշ
Հէշտումեան՝
Ու շունչիդ
Տակ բուրեան՝

Ես ա՛յնքան
Լիրենամ,
Ես ա՛յնքան
Վերանամ՝

Երբ մահուան
Ձեռքեր պիտի՝
Խորանան
Հոգիիս,

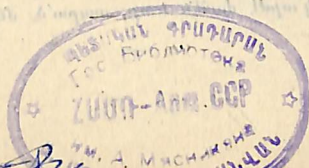
Հոգեա՛կդ իմ,
Թո՛ղ յայնժամ,
Մեռնի՛ն իմ՝
Զիմանամ:

ԱՌԵՂԾՈՒԱԾ

մեթէ բեղ պահանջեն, պիտի ըսեմ,—Ոն միտաւ,
ուզեն վկաներ, մանր հաստատող գէթ մէկ մարդ,
ոի ըսեմ—Մեռցուցի, եւ կըրակին մէջ գեհնե՛
այրեցի գիտէն իր, յետոյ՝ հովերը վայրի,
իւրով իր մոխրակոյտն, —մոխրագոյն անպէր ինչպէս,
դի՛ն, տարի՛ն... Ձե՛մ գիտեր Բէ ս՛րբ տարին, բայց տարի՛ն...

պէ՛ս, այսպէ՛ս պիտի ըսեմ երբ զան ու բեղ պահանջեն,
ոի սըտեմ, պիտի զիս ածականեմ ոճրագործ,
զէսդի դուն ի՛մա ըլլաս, ի՛մա ըլլաս մի՛նչ գերեզման .

յց ո՞վ ես դուն, ո՞վ հոգւոյս անհունքին սիրելին,
ե՛ անունով բեղ կանչեմ, ինչ վերապարանք ունիս դուն,
բեղ բընաւ չեմ տեսեր, բայց կը վախնամ, կը վախնամ
որ մ'յանկարծ կը վախչիս, կամ կը զողնան բեղ ինձմէ...

Ա Ն Մ Ա Շ ՈՒ Թ Ի Ւ Ն

Խոհերուս հետ մենաւոր, զիսկին մօտ անցեալիս,
 Ու անբարբառ՝ շանթահա՛ր, արտասուքի մէջ կորած՝
 Սիրահարին պէս խաբուած, կը հեծկլտաս, ո՛վ հոգի՛ս,
 Դագաղիկ վրայ տեսնելով ծնօղիկներդ չոր ու փլտած...

Յոյսի, լոյսի՛ կարօտով սպասուճով կը հայլիս,
 Կը մկրտուիս դալկումեամբ՝ ծաղիկներուդ պէս՝ խաճա՛ծ .
 Արտասուքիդ հրակայակ արիւնն անա՛, խեղճ հոգիս,
 Կը փոթորկի ու խորքէն՝ Թազով փառ քով պըտակուած,

Լաթերուն մէջ ձիւնամոյր, արիանամանէ վարսերո
 Արբայ մահա կը ծընի, ու արծուիկ մ'ալ ավիին մէջ
 Նայուածքն աչքիս մըխըրճած ան կը ձայնէ հոգեծով

Բեւեռուելով խաչէ խաչ պիտի քու փառըդ կերսես...
 —Աղատէ՛ զիս խաչերէս, արտասուքիս ա՛լ տո՛ւր վերջ
 Կեանքն ի՞նչ կ'արժէ մահէն ետք, ապրա՛ծ մեռնիլ կ'ուզեմ ես

Ի Ն Ձ Փ Ո Յ Թ

Մեզի ի՛նչ փոյծ, ո՛վ հոգիս,
 Թո՛ղ մարդկութիւնը ցընծայ...
 Անսպասն անովասիս
 Մեզի տըրուած է ընծայ...

Արդարութիւնն երկնային
 Ճշդողը մե՛նք պիտ' ըլլանք՝
 Կամ երկնային արբային
 Պիտի զանժե՛ն ներքե լանք.—

Ո՛չ, ո՛չ հոգի՛ս, մենք անխօս
 Պիտի քալենք մինչեւ մահ.
 Ու մեր սիրտը բիւրիտոց՝
 Պիտի երբեք չըսէ,—Ա՛ն...!

Յ Ի Շ Ա Տ Ա Կ Ն Ե Ր

Ինչպէս երկինք աստղակուռ,
Ինչպէս հովիտ շուշանի,
Երանումեամբ երկնատուր՝
Լի չէնշող պարմանի,

Հոգիս՝ տխրակը լոյսին,
Արշալոյսին ձեռնամած,
Ֆառած աչքերը յերկին,
Վուզլէր իր փառքն առ Աստուած:

Դարանակալ, անսրբալ,
Թըշնամիին պէս վայրագ՝
Երանկումիւնս, օր մաւաղ,
Տէ՛ր, փշրեցիր ոտքիդ տակ...:

Արդ լոկ յուշեր մահագոյն,
— Բոցերու պէս հրրեղէն—
Ի ժախտմբի մը հանգոյն՝
Որք սրբախ մէջ կը սուլեն...:

Տէ՛ր, անգամ մ'ալ յիշէ՛ զիս,
Ու բարութեամբդ երկնային
Վերցո՛ւր այս բեռը սըրտիս,
Ու ջընջէ՛ հետքն անցեալին...:

Հին շնորհներդ մոռցուր ա՛լ...
Ես մի՛շտ բարի ու մի՛շտ հեղ,
Անյիշատակ, անանցեալ,
Տէ՛ր, կը սրաշտեմ դարձեալ քեզ...:

Մ Ա Ն Ա Վ Ա Ր Օ Տ

Առտուած օրէ օր իմ կեանքիս կը դաւէ...

Մա՛յր, չեմ կարող տանիլ խաչն այս, ա՛լ բա՛ւ է...
Տաղն այս, որդւոյդ, մա՛յր իմ, աղերսն է վերջին,
Դուն այս գիշեր այցել՝ պալատն Արարչին,
Ու մահաբոյր վէպըս իրեն, ա՛ն հեղէ,
Ու աւելցուր և ըսէ.

—Տէ՛ր, հերի՛ք է.

Վիշտն իմ դաւկիս փառքեղ իսկ մեծ եղաւ, տե՛ն,
Քչս գիշեր մանն իրեն շնորհէ՛ կեանքին պէս...

Վ Ե Ր Ա Շ Ն ՈՒՆ Դ

Գիշեր է: Մէ՛ն, սենեակիս մէջ մահաբուռ,

Արեւուս մէջ առած ձակատս հրոհոտան,

Կը մըտածեմ. Ու կանթեղիս կիսազոտ

Լոյսը, յոյսիս հուսկ ծաղիկին հետ հիւժափառ

Կը նըլաղի՛, կը նըլաղի՛ ու անձայն

Քչքը փակած՝ կ'եղբայրանայ խուարին...

Կը խոկած ես ու կը խոկայ տիեզերք...

Ինձի այնպիս կը Թըլի օր, ա՛ն, բոլոր

Հիւժախտաւոր ու յուսահատ հոգիներ

Վիշտերն իրենց կու գան ծանշնալ հոգւոյս մէջ:

Ու կը լքեն աղաղակներ, բըրբիւնէ՛ր...

Քե գազադներ կը հանգչին որը հոգւոյս վրայ...

Լազոդներուն հետ, հոգի՛ս ալ կ'արտասուէ

Եւ կ'ողբայ իր մահներն անթիւ ու անթաղ...

Քչ էրկընքիս աղօստ առադները բոլոր՝

Մըտածումիս հետ մի առ մի կը Թափին...

Ք՛. մութին մէջ աչքերուն դէմ կը բացուի

Քատեան մը լայն.—գրուած կեանքի մը գինով...

Ինչպէս մայր մը, զիակին վրայ իր քաւկին՝

Ե՛ս ալ անոր սև էջերուն վրայ նսկած
Կ'ողկկոչեմ օրերը վարդ անցեալիս...
Էջե՛ր, էջե՛ր... կարմիր ու սև վիպակներ
Որոնց մէն մի զըրին մէջ հէք անցեալս է
Որ կը ննգէ եղնիկին պէս զարնուած...
Ո՛հ, կը տեսնեմ զարնանային ժըպիտներ,
Աղանձներ, մանիշակներ, կակաչներ
Սէրե՛ր, սէրե՛ր, բոլորն անշարժ կը նային...
Մահը անոնց սիրտերն այնքա՛ն է ծըծեր
Որ ա՛լ երբեք երեքալու ոյժ չունին...

Յուրտ սարսուռ մը ծաւալելով խորն հոգւոյս,
Ճիւղային ժուլցքով մը կը ցընցէ
Ներքաններս մինչև մաղերը գլխուս...
Մինչ ցայգահովը կ'օրօրէ լուս քաղարն
Ամէն սրբաին տալով աղուր երազներ...

Տէ՛ր, այսքանի դիմախալու ոյժ չունեմ
Առնելէ վերջ բոլոր բերկրանքըս ինձմէ
Երազներու սև սամանին վրայ սըլխոր
Ու հիւանդկախ հոգիս ինչո՛ւ կը տանջուի...
Ու սասաններդ եղան հունձքալը կեանքիս,
Եւ սէրիբուն, որոնք հալել արնընցած
Ուրախադանդ արարածներդ, հէ՛ք Յեղիս
Թողածաւ արիւնին մէջ խեղդեցին...
Ո՛հ, չորս տարի հուր աւալի կուրծքին վրայ...
Ամէն վայրկեան ապրելով մահը կեանքին,
Եղբայրներուս դիակներուն անշիրիմ
Մէջ բալէլէն, մոխրացաւ սիրտը սըրտիս...
Ո՛ւ անկէ վերջ ըլլայ Յեղիս, ըլլայ ինձ

Զը՛ ժըպտեցաւ կոյս մը ճերմակ ժըպիտով
Լոկ Ագուաներ, լոկ քորհաններ մըշտաբազց,
Պատեցին մեղ...

Ուսկայն Աստուած մի՛ կարծեր

Թէ Թողլըբաժ որդիդ այսօր յուսանաս
Հարուածով մը պիտի իր կեանքը փշրէ...
Ո՛հ, ո՛հ, այսօր ապրիլ կ'ուզեմ, ծարա՛ւ եմ,
Սասմանախակ կեանքի մը վերջը կանխել՝
Ի՛նձ համար չէ... Եկե՛ւ զայն ինձ ուսուցիր —
Պիտի Թամիհա՛ կամբիս նրժոյցն ըսպիտով
Պիտի սուրած դէպի եղեմն խեղալիս...
Դիտե՛մ, ճարան հրածով մէ աւաղեայ,
Ուր կը զոռայ փոթորիկը դժօխածայն,
Եւ եմերին մէջ կայծակներ կը սուրան,
Եւ պոսներ դէպի երկինք կը սուլեն...
Հաւատըս ինձի ըրած զըրա՛մ մանխորտակ՝
Խարաղանեմ պիտի նրժոյցը կամբիս,
Եւ փոթորիկ մէջէն իբրեւ փոթորիկ
Պիտի ճախրեմ դէպի եղեմն խեղալիս...
Ու կը հաւատամ Թէ պիտի հասնիմ, պի՛տի հասնի՛մ,
Որովհետեւ, դեռ աքաղաղ մը չերգած,
Իմ յոյսերուս, մոխրաղաքան հոգւոյս մէջ,
Կը ծագի ա՛յցն ու կը յառնեն փխնիկներ:

ՅԱՅՍԵՐՈՒԱ

Եղաւորդ Կոթանեանին
ինչու տրխտը էր
Ու մահ կը բուրէր,
նորածին յոյսեր.

Քանով օրերուն
Լացն իսկ ճշներ յոյս,
Ձեզ ո՞վ է օրրեր...

Տաղի տեղ մահէ՞րդ,
Համբոյրի տեղ վէ՞րք
Թըժեց ձեր նողին,

Որ ձեր մանկունով
Դէմքը շարունակ
Հակեր էր նողին.

Փրցտեցէ՛ք յոյսեր,
Թրխտեցէ՛ք յոյսեր,
Հոգայս մեծերուն,

Որ վաղուց մեռած
Երազներս յանկարծ
Քունեն յարածին...

Աստղիկներ եղէք
Ու կեանք բաշխեցէք
Հոգայս կարեղէր.

Աստղիկներ կղէք
Ձե հոգիս տարէ՛ք
Աստղիկներէն վե՛ր.

Բ. Ե. Գ. Ա. Ս.

Տիկ. Հայկանոյն Մատին

Հաղիւ նըստած գաւակիւ,
Դարանակալ թըշնամիս
Արձակեց իր նետը ժիտ,
Թունաւոր նե՛տը սըրտիս:

Ապրելով գաւըս, ո՛վ Ձիւ,
Բղզուշուծիամբ կը բալես,
Վախնարով այս վերքը դիս
Կըրնայ իւրել աշխարհէս:

Փոքրագիւ մ արձակուած
Նեան ըռպաննէլ չի կըրնար.
Իսկ բացած վերքը, Բեգա՛ս,
Դիւբաւ մըսպի չը դառնար:

Ձիւն մարմինդ է մկրտուած
Վէրքէս նոսող արիւնով
Եւ արդ, արեւ մեա դարձած,
Ես՝ վրադ արթայ մը գինով:

Երբեքմ ինչո՞ւ կը կենաս
Ու կը դիտես այն նամբան՝
Ուր իմ արիւնն է ծաղկած
Տառաակներուն իսկ վըրան:

Կ'ատեմ նայուածքն յիտադարձ,
Ձի նըշան է պարտութեան,
Պարտիս ըլլալ ո՛ւժի գանձ՝
Ձըբանին տակն իմ արեան:

Բարտ՝ զլուխդ ու քալէ՛...
Վախճան չունի այս նամբան,
Դեռ չըսած մահն—Ա՛լ բա՛ւ է:
Թըռչինք սանձանն անսանձան:

Ճակտիդ վըբայ երկնամած,
Ահա՛ աստղ մը դըբաւ բոցն.
Մաղբերս ի վար են կախուած՝
Ոսկի շողերն աստղերուն:

Ահա կայծակ մը, Բեգա՛ս,
Եւ կայծակին վըբայ դուն,
Կայծակն ոտրիդ տակ դողա՛ց,
Կը ըղաս մէջն աստղերուն:

Օ՛ր, կը լըսեմ երգ մ'յանկարծ,
Կոյս գուսաններն երկընքին
Իմ նոգիէս են՝ գողցած
Ամբողջ խօսքերն այդ երգին:

Երգն իմ, Բեգա՛ս, տե՛ս, դարձեա՛լ
Քանդակցի խորն հոգւոյս,
Ա՛լ չե՛ն կըրնար զայն գողնալ,
Եւ չը կըրնար ան տալ խոյս:

Վերն արլ ձըմեռ է, Բեգա՛ս:
Յոսողերն անգամ կը զողան,
Զի՛ն կայ վըրայ ու վըրաս
Իբրեւ պատանքը մահուան:

Բեգա՛ս, արշաւ մալ ի վար...
Եւ ձիւնն անա կը հալի,
Վէրքը, սըրտիս նետանար՝
Կ'այլափոխուի շուշանի:

Ի՛նչ գեղեցիկ է, Բեգա՛ս,
Արշաւն անդո՛ւլ, անանու՛ն,
Դուն գերարբըշիւ կը սուրաս
Մէջէն վայրագ հովերուն:

Յըշաւիդ տաք հովին տակ
Յմպն քն արցունք կը հեղուն,
Վա՛ղն արցունքով այդ սուտակ
Պիտի ծըլի Նոր Դարուն:

Հողին վըրայ ե՛նք նորէն,
Պուրակներու մէջ, անա՛,
Մե՛զ կը կանչեն հեռուէն
Հոյլ հոյլ կոյսեր լուսընկայ:

Ս, կոյսերու մէջէն մե՛նք
Արագութեամբը շանթին,
Սուա՛ջ, առա՛ջ կը թեւենք
Յէգ լեռներէն ալ անդին:

Կը սուլէ հովն ականջիս
Մահաբայլերգն արեւին,
Մինչ ծակատիղ աստղն անրիծ
Էոյս կ'արձակէ մար շաւղին:

Ո՛ւր բերիւր դիւս, աղու՛ր Զիւս,
Վայրի վարդեր կան հուսա,
Կ'ուզեմ այնտե՛ղ տանիս գիւս
Ուր կեանքի հետքն իսկ չըլլայ:

Բընուցնան մէկ անապակ
Դաղանանապա՛տը տար դիւս:
Կ'ուզեմ այնտեղ, շունչիս տակ,
Ժայռքի՛ անմա՛ն ովախիս:

ԱՆԱՊԱՏԻ ԶԱՏԻԿ

Օր. Նուհար Պոյաճեանից

«Բիրատու յարեաւ ի մտեղոյ» — տա՛ն, տա՛ն... տա՛ն...

Անապատը կարմիր շապիկ կը հագնի,

Կը դարդաբուի դիակներով շաղկապեան.

Անապատը կը գտնայ ծով մարիներ...

Ո՛վ Տէր, ո՛վ Տէր, իբրեւ Զատկի պէր՝ սեղան

Կը բերգանայ անապատն, ու ժանտ օձի

Հաւկիթներն իսկ՝ կարմիր կարմիր կը շողան...

Շընագայլեր՝ կո՛ւշտ՝ փառք կուտան Յիսուսի:

Տե՛ս, մոռցըւած ժողովուրդէդ մաս մը դեռ

Կուռ հաւատքով Քեզ կը կանչէ. — Լըսէ՛ Տէ՛ր...

Կը խեղդիւի կանչն արեան մէջ ծովացած:

Աստուած, Աստուած, ներքեւն այս կո՛յր գիշերին,

Բռն՝ կիսաւեր զանգատունիդ վրայ կանգնած՝

Աստուածութեանդ կը գումէ մասն աշխարհին:

ՊԱՐՏԵԱԼ ԱՍՏՈՒԱԾԸ

Դիակներու վրայ շողալէն հիւանդցած՝

Արեւն այլեւ կը քաշուի իր մենարանն.

Անապատն ալ մահալերան տակ ընկնուած՝

Զո՛ւր կը ջանայ յիշել նըմանն այս արեան:

Մահատանի անածական լրուութեան

Մէջ կը յաժի հէ՛ք ծերունի մը պատռած

Լաթերու մէջ. կարծես եկած ըլլար ան՝

Փընտռել իրեն սիրելիներն՝ ըստանուած...

Օ՛, մահավայրն, այս ի՛նչ խաւար է պատեր,

Ուր խաբխարող հէ՛ք ծերունիքն ոտքն յանկարծ՝

Կը հանդըպի վիրաւորի մը մարմն...

Ու վիրաւորն արթննալով, դէպի վեր

Կ'աղաղակէ — «Ա՛հ, Անոնք են, փրկէ՛ Տէ՛ր»

Ներն այն ատեն կ'ըսէ ձայնով նըսողուն՝

— «Ներէ՛ որդեա՛կս, պարտեալ Աստուածն եմ Հայուն»

ՀԱՅՈՒՆ ՏՆԱԿԸ

ՆՇԱՆԻ ՊԵՏԻՔՐԱՇԽԱՆԻԿ

Տնական անդուռ, կիսաւեր,
— Յուրա լուռութեամբ մանանուն—
Հազած ոստայն ու ցուեր,
Կը սպասէ իր տէրերուն:

Մայր մ'ոն զաւակն էր օրրեր
Երազներով փողփողուն,
Մինչ արդ խշտեակ է դարձեր
Գիւղին բաղած շուներուն:

Մինչ հովը զինք կը սարսէ
Ան յուսալից, խեղճ ու հեղ,
Իր տէրերուն կը սպասէ...:

— Խեղճ արնակ, զո՛ւր կը սպասես
Հէք տէրերուդ, Ան Օրէն...
Ա՛ն, դարձ հը կայ Տէր-Չօրէն...:

Հ Ո Վ Ե Ր

ՎԱՍԿԱՆ ՇԱԽԵՔԻՄԱՆԻԿ

Հովէ՛ր, հովէ՛ր, համբուրելով բաղաքն այն
— Որ մանկութեանս աղուս օրերը օրրեց —

Դուք որ ինձի կը գտնաւր,
Եւ համբոյրով կը պատէք ձակատս,
Հակառ դարիպի,
Եւ համբոյրով կը լեցնէք

Պահ մակօսները ձակախ,
Բռէ՛ք ինձի, ի՞նչ տեսաք,
Կ'ապրի անակա, և կ'ապրին
Սիրելիներըս բոլոր:

Համբուրեցի՞ք խոզապներն իմ բոյրերուս,
Ծաղկեցուցի՞ք անոնց հէք զէմբին վրայ վառ վարդեր:
Եթէ անոնց հըպելու բախտն ունեցաք,
Բռէ՛ք ինձի,

Կը ժպտէի՞ն, կը խոխոյի՞ն, կու լայի՞ն...
Եթէ անոնք բախտն ունեցան լիաճոր
Բժպել զձեզ,

Բռէ՛ք ինձի, հոգիներուն մէջ անոնց
Թախի՞ճ, սարսափ, դեռ ի՞նչ կար...
Տեսա՞ք, հովէ՛ր կորիւններն իմ բոյրերուս,
Որոնց մանուկ աչքերուն մէջ արեւ կար:

Գեո կը մընա՞ր շերմին վրայ մայրելիս,
Մ'արմարէ խաչն, իմ ձեռքերով կոծողուած...

Հովե՛ր, հովե՛ր, եթէ լուծ է կեանքն հոն,
Եւ աւերուած հայրենական տնա՛ն իմ,
Եւ փողոցները ներկուած արեւնով,
Եթէ այդպէս է, հովե՛ր,
Զոհեալ ծով արեւին մէջ խեղդամահ
Ծաղիկներէն մինչեւ զերջին նահատակին հուսկ ձիջին
Արձագանգները բոլոր,

— Որ անշուշտ գեո կը կողկողին
Սպաննուած բաղաքին մէջ—
Իերէ՛ք ինծի, ու լեցուցէ՛ք՝ հողո՞յս մէջ,
Եւ զիս, հովե՛ր, ին՛նծեցուցէ՛ք վրէժով.

Ե Ր Ա Ջ Մ Ը

Կայս մ'էր, ըսաւ—«Ո՛վ պարմանի,
Ա՛ն այս ծաղիկը հոգեծով,
Զոր պահեցի հուր տենչերով
Բորբ սըրտին մէջը սիրալի:

«Քեզի՛ համար,—ա՛հ, չես գիտեր—
Այս ծաղիկը մարդարտաշող,
Հարիներով էրբ այգացող
Երեւի՛ արցունքս սիրաջեր.

«Սա՛փունջն է իմ համուռներուն,
Ըստասուսին մատեանը հուր,
Զոր չէր կըրցած ըսել լեզուն:

«Գուցէ, դո՛ւն ալ ինծի պէս լուռ,
Ըսողսելով իմ այս՝ այցիս՝
Կ'երազէր ծաղիկդ անբեծ:

—«Ես մեռեալ մ'եմ» շրժծեց հոգիս:

Գեռ շատեր կու գան, շատեր ալ կ'անցնին
Այս դաղիւր բեմէն, որստոն է ու սի'ն...
Մարդու մը վեշտով մարդիկ չեն յուզուիւր,
Փըճացա՞ծ աշխարհ, ա՛հ, հոգիս, անցի՛ր...:

ԽՕՍՔԵՐ

Ինչո՞ւ կ'արտասուես, ինչո՞ւ կը տըխրիս,
Ո՞վ սկստի մըտիկ ընէ քեզ, հոգի՛ս,
Ձո՛ւր սկստի հայցես ժըպիտը լոյսին
Եւ պուտ մը սէրը անցորդ մէկ կոյսին...:

Տըխրի՛ւ... Իայց ինչո՞ւ, ինչի՞ համար լաւ,
Ինչո՞ւ երազել աղբիւրներ դուլալ
Որոնց շատ քիչեր հասեր են յոգնա՛ծ,
Ու հոն մահացեր՝ կաթի՛լ մ'իսկ չըմտած...:

Այս ի՛նչ գերբնական եւ ինչ բի՛րտ օրէնք,
Եթողի մ'համար ինչե՛ր կը դոհենք,
Ա՛հ, ի՛նչ արտասուք, ինչ ջա՛նք, ինչ պալքա՛ր,
Եւ այս բոլորը՝ մեռնելու համար:

Նստեր են եկեր, ու շատեր՝ անցի՛ր,
Ո՞վ իր շիրմին մէջ իր փառքն է գանձեր...
Ո՞ր երջանիկը վերջէն չէ՛ տըխրած,
Ո՞ր աշխարհակալ արքա՞ն չէ՛ մեռած:

ԵՐԶԱՆԿՈՒԹԻՒՆ

Եթէ կ'ուզես ըլլալ քիչ մը երջանիկ,
 Սի' փափաքիր ունենալ սիրտ մ'ըզգայնիկ
 Սէրըդ սանձէ', սիրտըդ կեղծէ', մի' ժըպտիր,
 Անցիր անճայն, մարդիկ կե'ղծ են, անխրտի'ր:

Եթէ ունիս աչքեր նըման գառնուկի,
 Սի', մի' նայիր, նայուածքիդ մեղքը պիտի
 Յաւերժանայ պողպատ խաչէն տւելի...
 Պիտի փոխուի' բեր տէգերու թունալի...:

Գուն վիրաւոր եղնիկ մըն ես, ո'վ սիրտ իմ,
 Ա'լ մի' փնտուեր քեզի ընկեր, մըտերիմ,
 Զի մարդն ի՞նչ է. եթէ ո'չ՝ մարդ, դա'րձեալ մարդ...
 Ո՞ր մարդն ունի սիրտ մը բււրեղ, սի'րտ մը վարդ:

Տես, քու մէջըդ խորունկ վերքեր են բացուեր
 Ո', արեւնով, ո', արցունքով ես լեցուեր.
 Երնէ'կ օր մը տեսնէի քեզ քարացած՝
 Ու խորքիդ մէջ՝ սերըս խապաւ մահացած...:

ԴԱՐՈՒՍ ՀՈԳԻՆ

Երսանդ Թօրպեանին

Եթէ կ'ուզես յաջողիլ, եւ յարգուիլ տա'նէն.—
 Ղըրշտակի դիմակին ներքեւ Տըրէշ պիտ' ըլլաս,
 Իսուռուկի մորթ՝ բայց գայլի ակուայ պիտի ունենաս.
 Հաշուի համար մըտերիմ, Հահու համար խընդացող,
 Ու բարեկամ սըրտերու խորը միջտ նոր վէրք բացող:
 Ու չը հաւատա'ս պիտի դուռն աղնուլթեան՝ Տընդարեան՝
 Որ թաղուած է զըրբերուն ու հողին խորը միայն...
 Խաւատներն իսկ օր մը վերջ նըշանուոր դարձած մարդ՝
 Կ'անցնին մէջէն տա'րիին տապետներու ալէս Տըպարտ:
 Թէ հարկ ըլլայ բապաննել Հահու համար.— Բապաննէ'...
 Զի այս բուրն, ո'վ եղբայր, յաջողութեան պայմանն է:
 Ոճրադատի մը հանգէտ՝ զիտե'ս օրէնքն այս դարուն՝
 Ու՛հ, զոհել զոհը կըրկին... Պիտ' այս բուրն ընես դուն
 Եթէ կ'ուզես յաջողիլ ու յարգուիլ տա'նէն:

ՅԱԻՒՏԵՆԱԿԱՆՈ

Մարդիկ գիտեն Եկ վերջ ունի ամեն բան,
Հանձար, դրամ, վայելք, զրկանք, փառք ու սէր,
Իբր հանգրուան ունին միայն գերեզման...

Մարդիկ արեամբ կը կերտեն պե՛րճ պալատներ,
Ու պահէ պահ կը զգան սրտիս մ'անոնց մէջ...
Կ'ուզեն պճնել նո՛ր գոյներով փողփողէջ...

Ո՛չ որ կ'ուզէ գիտնալ Եկ վաղն անյապա՛ղ,
Պիտ՝ անոնեթի շիւղէն մինչ զամբ փարթամ,
Լոկ կը կըտռին զայլերու պէս անտուաղ...

Ի՞նչ ես ինչո՛ւ տենչերէ տե՛նչ եմ վաղեր...
Ձը հասնելու համար, ինչ շա՛տ եմ լացեր...
Ու դեռ ո՛րքան պիտի վաղեմ, պիտի լամ...

ՊԱՏՐԱՆՔ

Խոր, գիհերու պէս,
Անշափելի վերք
Բոսացաւ սիրտս հէք,
Բարեկամներես...

...Անոնք դեռ երէկ
Եղբայրներ ո՛ւ պէս
— Աւելին թերեւս —
Կեանքս էին մէյմէկ

Առանց պատճառի
Ենձի դէմ դարձան՝
Մէյմէկ թըշնամի...

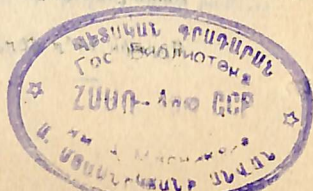
Այժմ անոնք՝ որ դեռ
Կը մընան ընկեր,
Բանալու միայն՝

Սըրտիս նո՛ր վերքեր...

Ը Ն Դ Վ Ջ ՈՒ Մ

Եթէ Գիրքերը Ֆիշը են, եթէ Սուրբեր չեն սըտեր,
Ազնիւ ըմբոստ մըն եմ ես, բարեհաճէ լըսել Տէ՛ր...
— Ըստեղծեցիր մարդն անմահ, զրախտաբընակ ըրիր դայն,
Բայց զըլացար Դուն անոր, Տէ՛ր, զըլացար պո՛ւտ մը Բան,
Սր մեքը ձայնովն նրաչքի մարդը զարծաւ իմաստուն.
Զայն զրախտէն զուրս ըրիր, զարծուցիր որք մը անստուն...
Վրէժխնդիր եղար, Տէ՛ր, եղար պատժողն առաջին,
Կայէն Քեզմէ սորվեցաւ ուղին կարմիր վրէժին...
Երբոր մարդիկն ըսկըսան կեանք ներարկել հողերուդ,
Բազանեցիր զանոնք, Տէ՛ր, չընկեղիդ տակ անգութ...
Եւ օր մըն ալ գողացիր— Աշխարհս խրախ դարցուցիր...
Եւ զաւակունքն իր այրող եղար Դուն հայր մը նրբձիգ...
Քանի կարող էիր, Տէ՛ր, կարող ամէն բանի՝ Դո՛ւն,
Ինչո՞ւ ազատ ձրգեցիր չարիքն որ հոս զըրաւ բոյն...:

Եթէ Գիրքերը Ֆիշը են, եթէ Սուրբեր չեն սըտեր,
Ազնիւ ըմբոստ մըն եմ ես, բարեհաճէ լըսել, Տէ՛ր...
Երբ հընչէ պահը վերջին, ու դատելու համար մեղ
Ասպետութեամբ մը վերին՝ աշխարհն ամբողջ կործանես...
Յետոյ փողերն Յարութեան, դամբանացած աշխարհին
Խորհուրդին մէջը լըին, ծագէ ի ծագ երկարին...
Նախամարդէն մինչ վերջին գոնէն հողէն երբ զուրս գան.
Խնայէ՛ իմ հող դարձած ականջներուս փողիդ ձայնն.—
Զի չե՛մ ուզեր այդ փառքի գատատտանէն մըտնել ներս՝
Շեւ ոճրագործ վեհութեանդ խօսիլ երես առ երես...
Շոյնիսկ առանց դատելու զրախ զրկել զիս ուզես՝
Շնորհդ այժմէն կը մերժեմ... Արդարեւե՛ր ալ ճանչցայ ես:

1/0

Ե Ր Գ

—

Ծաղիկն ի՞նչ է...

—Մի՛ ջըրեր...

Տաղիկն ի՞նչ է...

—Մի՛ զըրեր...

Ու կի՛նն ի՞նչ է...

—Մի՛ սիրեր...

Հոգին ի՞նչ է...

—Մի՛ ճըրեր...:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0365687

55747

891.99

4-51